

การปฏิรูปการศึกษารอบสอง : การผลิตครูและการพัฒนาครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รศ.ดร.เป็รื่อง กิจรัตน์ภร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ประธานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ
19 กรกฎาคม 2554

บริบทปัญหาการศึกษาไทย

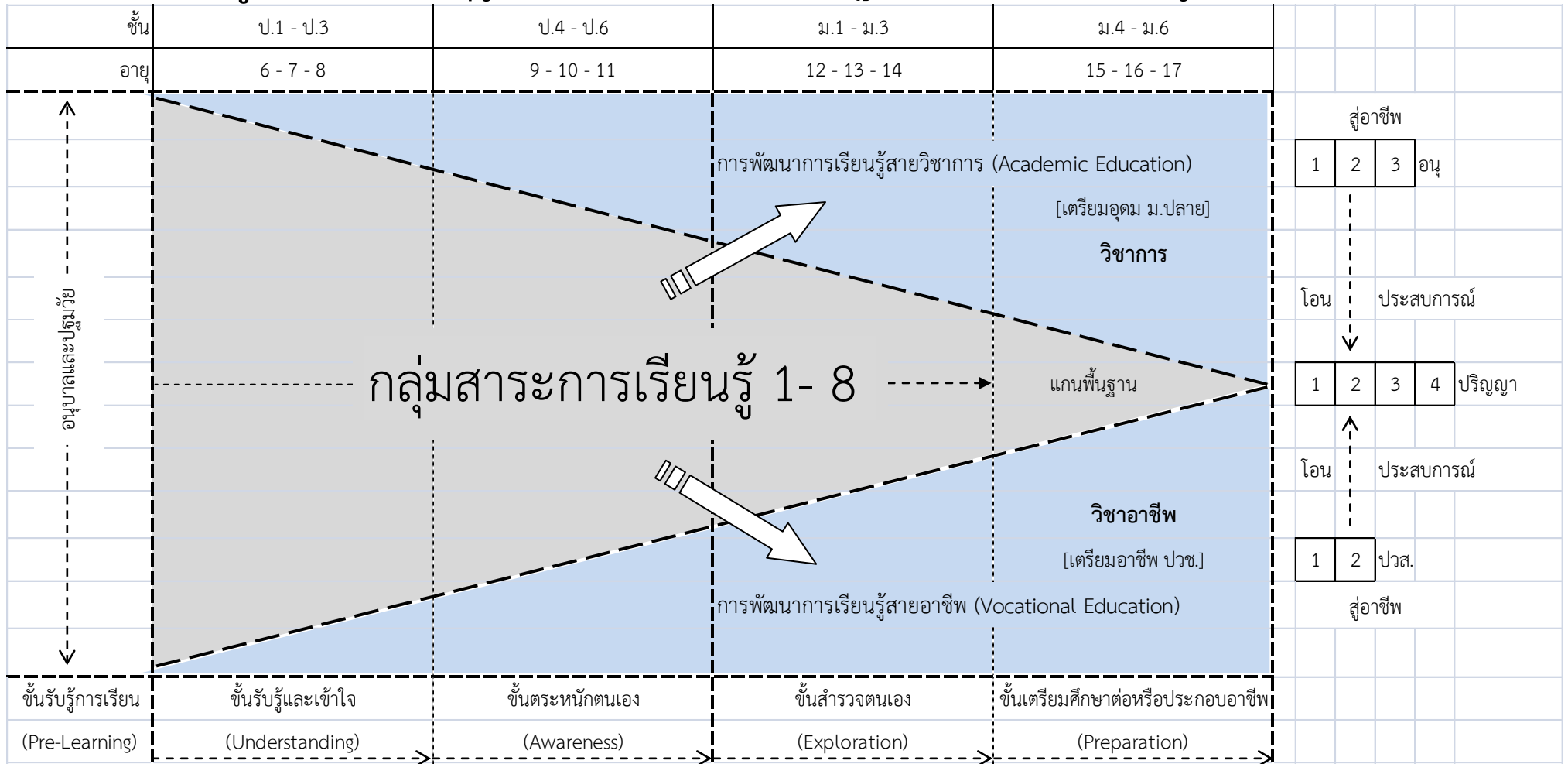
การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยตรง กล่าวได้ว่าการศึกษาคือเรื่องสำคัญและเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคน อย่างไรก็ตามสังคมดูเหมือนจะให้ความสำคัญกับครูและความเป็นครูลดลงเรื่อยๆ ทั้ง ๆ ที่ครูเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการศึกษาและการสอน ปัจจุบันเราให้ความสำคัญต่อการศึกษามากแต่เลยการให้ความสำคัญกับครู จึงส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของประเทศชาติลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดทศวรรษที่ผ่านมา สังคมและประเทศชาติเกิดวิกฤตทั้งทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมือง โดยเฉพาะสังคมฐานราก คือ ชนบทและชุมชนท้องถิ่นยังขาดโอกาสทางการศึกษา ในระบบการศึกษาก็ขาดครูและคุณภาพของครูในระบบโรงเรียนก็ยังไม่น่าพอใจ การพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูและการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาครูยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคน (เยาวชน) ในสังคมและประเทศชาติ ระบบการศึกษา ประกอบด้วยครูและผู้บริหารรวมทั้งระบบโครงสร้างเชิงนโยบาย แต่ครูได้รับความสำคัญน้อยมากเมื่อเปรียบกับการบริหารจัดการทางการศึกษาด้านอื่นๆ

ระบบโครงสร้างเชิงนโยบายทางการบริหารการศึกษาจะเน้นผลประโยชน์เกี่ยวกับอำนาจและตำแหน่งหน้าที่เชิงการบริหารจัดการ ซึ่งประเทศไทยเสียเวลาส่วนนี้มาก แต่เมื่อตรวจสอบดูระบบโครงสร้างเชิงนโยบายด้านการเรียนการสอน ผู้มีอำนาจทางการศึกษาให้ความสำคัญส่วนนี้น้อย โดยเฉพาะครูกับการสอน รวมทั้งการผลิตครูและการพัฒนาครูในระบบการศึกษา ซึ่งรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจะต้องมีนโยบายและมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพของครูและคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อความสำเร็จของการศึกษาของชาติโดยรวม

การผลิตครูและการพัฒนาครู

ขณะนี้ถึงเวลาที่ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญกับครูและคุณภาพของครู ตั้งแต่ครูอาจารย์ที่เป็นผู้สอนนักศึกษาครู และครูประจำการผู้สอนในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพราะการปฏิบัติงานของพวกเขาส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคนในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ดังนี้ (ดูแผนภูมิ)

แผนภูมิ ช่วงชั้นและอายุผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสาระการเรียนรู้ในช่วงชั้น 12 ปี

หมายเหตุ : Academic Education อยู่ในขั้นเตรียมอุดม (ม.6) พร้อมจะเรียนต่อในมหาวิทยาลัย

Vocational Education เริ่มต้นจากจบ ม.3 เข้าสู่การเตรียมอาชีพ (ปวช.) ในเรียนอาชีวศึกษาและเรียนต่อปวส. เพื่อสู่อาชีพ

1. การศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลายระดับและประเภท คือ

1.1 อนุบาลและปฐมวัย เป็นการกำหนดอายุและผู้เรียนก่อนประถมศึกษา ซึ่งอยู่ในขั้นรับรู้การเรียนรู้ (Pre-Learning) การผลิตครูและอบรมครูอนุบาลและปฐมวัยก็มีความสำคัญ

1.2 ประถมศึกษา เป็นการศึกษาระบบโรงเรียน ผู้เรียนเริ่มต้นเมื่ออายุ 6 ปีและอยู่ในช่วงวัย 6-11 ปี เป็นอย่างน้อย การพัฒนาเด็กวัยนี้อาจกำหนดเป็น 2 ช่วง คือ ประถมศึกษาตอนต้น (อายุ 6-8 ปี) และประถมศึกษาตอนปลาย (อายุ 9-11 ปี) รวมระยะเวลาเรียน 6 ปี

1.3 มัธยมศึกษา เป็นการศึกษาระบบโรงเรียน อายุผู้เรียนตั้งแต่ 12-17 ปี เป็นอย่างน้อย การพัฒนาผู้เรียนวัยนี้อาจกำหนดเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงวัยรุ่นตอนต้น (อายุ 12-14 ปี) และช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 15-17 ปี) รวมระยะเวลาเรียน 6 ปี

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเนื้อหาความรู้จัดเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 2) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- 5) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 6) กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
- 7) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 8) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2. ขั้นการพัฒนาและสาระการเรียนรู้ในการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้ (ดูแผนภูมิ)

2.1 ขั้นและสาระการเรียนรู้ระดับอนุบาลและปฐมวัย เป็นการรับรู้การเรียนรู้ (Pre-Learning) สาระความรู้มักจะอยู่ในลักษณะของการเล่น กิน นอน ให้เป็นธรรมชาติ การปรับตัวให้มากที่สุด ครูจะต้องสร้างสถานการณ์จำลองให้มากที่สุด เป็นจุดเริ่มต้นของความอยากรู้อยากเห็น ผ่านประสบการณ์ตรงให้มาก

2.2 ขั้นและสาระการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา เป็นการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายมากขึ้น แต่ควรจัดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีลักษณะบูรณาการตามธรรมชาติกับผู้เรียนซึ่งต้องการรับรู้และเข้าใจสิ่งแวดล้อมตัวเอง (ประถมศึกษาตอนต้น) และตระหนักตนเองและการค้นหาความถนัดและสนใจมากขึ้น (ประถมศึกษาตอนปลาย)

2.3 ขั้นและสาระการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษา เป็นการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจความถนัดและความสนใจของตนเองมากขึ้น เนื้อหาความรู้จัดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) สำหรับผู้สนใจในสายวิชาการก็จะเตรียมเรียนสายวิทย์-คณิตฯ หรือคณิตฯ-ภาษามากขึ้น (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) ส่วนผู้เรียนรู้อาชีพก็เตรียมเรียนในหลักสูตร ปวช. ในโรงเรียนอาชีวศึกษาต่อไป

3. ขั้นและสาระการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา จะส่งผลและเอื้อให้ดังนี้

3.1 นักเรียนที่จบสายวิชาการ (Academic Education) อยู่ในขั้นเตรียมอุดมศึกษา และก็จะสอบเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา (หลักสูตร 4 ปี) เป็นอย่างน้อยถ้าเรียนไม่จบก็จะได้ระดับอนุปริญญาและเข้าสู่อาชีพ และสามารถกลับมาเรียนต่อระดับปริญญาตรีได้

3.2 นักเรียนที่จะเรียนสายอาชีพ (Vocational Education) ซึ่งเรียนในหลักสูตร ปวช. จากโรงเรียนอาชีวศึกษาอยู่ขั้นเตรียมอาชีพ ก็สามารถประกอบอาชีพได้หรือเรียนต่อใน

หลักสูตร ปวส. ได้ในโรงเรียนเดิมหรือโรงเรียนอื่น ๆ เมื่อเข้าสู่อาชีพแล้วก็ยังสามารถมาเรียนอยู่ในระดับปริญญาเช่นกัน

4. หลักสูตรการผลิตครูและการพัฒนาครูในระบบการศึกษา เมื่อวิเคราะห์แผนภูมิช่วงชั้นและอายุผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีแล้ว ทำให้เราตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรครู ที่จะผลิตครูไปสอนในแต่ละระดับและแต่ละช่วงชั้นตลอดจนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน ซึ่งมีข้อสังเกตดังนี้

4.1 การผลิตครูในหลักสูตรใดก็ตาม ไม่ว่าจะหลักสูตรผลิตครู 4 ปี, 5 ปี, 6 ปี หรือ 4+1, 4+2 ผู้ออกแบบหลักสูตรต้องคำนึงถึงวิชาเอกและระดับช่วงชั้นที่จะไปสอน เช่น ในระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา เพราะปรัชญาการศึกษา หลักการ และจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียนต่างกันตามวัยและระดับการศึกษาของผู้เรียน

4.2 การผลิตครูอนุบาลและปฐมวัย (อายุ 3-5 ปี) น่าจะมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการศึกษาก่อนเข้าสู่ระบบโรงเรียน 12 ปี ครูช่วงชั้นนี้จะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะทาง เหมือนกับการบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์ ครูทำหน้าที่เป็นเสมือนพ่อแม่ และผู้วางรากฐานชีวิตเพราะเด็กวัยนี้ เป็นวัยที่ต้องการความอบอุ่น กิน นอน ให้เป็นไปตามธรรมชาติของวัยเด็กเล็กที่ส่วนมากพ่อแม่ในปัจจุบันไม่มีเวลาเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด

4.3 การผลิตครูประถมศึกษา (อายุ 6-11 ปี) ในช่วง 6 ปีและยังแบ่งออกเป็นสองช่วงชั้น คือ ประถมศึกษาตอนต้น (อายุ 6-8 ปี) และประถมศึกษาตอนปลาย (อายุ 9-11 ปี) คุณสมบัติของครูประถมศึกษาอาจจะต้องคำนึงถึงขั้นการเรียนรู้ตามวัยผู้เรียนเชิงรับรู้และเข้าใจในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องคำนึงอายุและวัยของผู้เรียนด้วย

4.4 การผลิตครูมัธยมศึกษา (อายุ 12-17 ปี) ในช่วง 6 ปีนี้ยังแบ่งเป็นสองช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุ 12-14 ปี) และช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ 15-17 ปี) ม.ต้น เป็นวัยรุ่นตอนต้น และม.ปลาย เป็นวัยรุ่นตอนปลาย

4.4.1 การผลิตครูไปสอนมัธยมศึกษาตอนต้น ควรคำนึงถึงผู้เรียนที่เป็นช่วงวัย และมีจุดมุ่งหมายการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการตระหนักในตนเองและความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในขั้นของการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อเนื่องจากประถมศึกษา แต่จะเน้นกิจกรรมในลักษณะโครงงานและกิจกรรมปฏิบัติ สอดรับกับความถนัดและความสนใจของตนเอง

4.4.2 การผลิตครูไปสอนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผู้เรียนอยู่ในช่วงวัยและมีจุดมุ่งหมายการเรียนรู้และการพัฒนาให้เกิดการเตรียมความพร้อมในการศึกษาสูงขึ้นในระดับอุดมศึกษา หรือเตรียมตัวไปสู่การประกอบอาชีพในหลักสูตร ปวช. และ ปวส. ในระบบโรงเรียนอาชีวศึกษาหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั่ว ๆ ไป

4.5 สถาบันอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยจะดำเนินการให้คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/วิทยาลัยการฝึกหัดครูฯ ให้มีหลักสูตรผลิตครูและพัฒนาครูรูปแบบใด 4 ปี, 4+1 ปี, 4+2 ปี และ 5 ปี, 5+1 ปี, 6 ปี หรือไม่อย่างไร

4.5.1 หลักสูตรการผลิตครู จะใช้รูปแบบที่หลากหลายแต่ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะไปสอนระดับชั้นใดวิชาใด ถ้าเป็นครูสอนประถมศึกษาสามารถสอนได้หลากหลายกลุ่มสาระ

การเรียนรู้ อาจารย์รวมถึงมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย การออกแบบหลักสูตรการผลิตครูจะต้องศึกษา
สาระการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนด้วย

4.5.2 หลักสูตรการผลิตครูสอนระดับมัธยมศึกษา (ม.ต้นและม.ปลาย) จะ
ออกแบบอย่างไร เพราะหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นช่วงรอยต่อจากประถมศึกษาตอนปลาย
และเป็นรอยต่อไปยังมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูมัธยมศึกษาตอนปลายจะต้องมีความรู้วิชาเอก
ลึกซึ่งพอที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้สายวิชาการซึ่งอยู่ในขั้นเตรียมเข้าสู่อุดมศึกษา

4.5.3 หลักสูตรการผลิตครูมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งส่วนมากทำการสอนใน
โรงเรียนขยายโอกาสจากโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งครูโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสจะต้อง
สอนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษา กับ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นต้องการครูมีความรู้และทักษะการสอนนักเรียนที่แตกต่างกัน
ผู้ออกแบบหลักสูตรการผลิตครูจะตอบโจทย์ข้อนี้ได้อย่างไร

5. การฝึกอบรมและการพัฒนาครู ครูจำนวนมากที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีความ
ต้องการเพิ่มวุฒิและเพิ่มความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละระดับไม่น้อยกว่า
400,000 คน นอกจากนั้นยังมีครูประจำการจำนวนมากที่สอนไม่ตรงวุฒิเพราะโรงเรียนขาดแคลน
ครูในแต่ละระดับชั้นและแต่ละกลุ่มสาระดังกล่าว ทำให้ความต้องการพัฒนาเพิ่มมากยิ่งขึ้น

5.1 ครูชั้นประถมศึกษา จำเป็นต้องสอนวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (โรงเรียน
ขยายโอกาส) และขณะเดียวกันครูสอนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนหลายแห่งไม่มีความรู้ใน
เนื้อหาสาระลึกซึ่งพอที่จะสอนได้รูปแบบหลักสูตรการผลิตครูหรือการพัฒนาครูอย่างใดจึงจะ
เหมาะสม หรือจะเรียนป.บัณฑิตวิชาชีพครูรวมทั้ง ป.บัณฑิตการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ชั้น
ประถมศึกษา และชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะรวมหรือแยกออกจากกันล้วนเป็นคำถามที่จะต้อง
วิเคราะห์หาคำตอบอย่างจริงจัง

5.2 ครูชั้นมัธยมศึกษา จะมีระบบหลักสูตรและโรงเรียนเฉพาะ คือ ตั้งแต่มัธยมศึกษา
ปีที่ 1-3 และมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 รวม 6 ชั้นปีในโรงเรียนเดียวกัน การฝึกอบรมครูและพัฒนาครู
ในระดับชั้นนี้จะต้องออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมว่าจะต้องสอนมัธยมต้นหรือมัธยมปลาย ไม่ควร
ฝึกอบรมครูมัธยมศึกษาตอนต้นที่สามารถสอนมัธยมศึกษาตอนปลายได้ด้วย เพราะสาระความรู้
ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายจะให้ความสำคัญกับการเตรียมผู้เรียนสายวิชาการแต่สายอาชีพ
แตกต่างกันเพราะสายอาชีพจะเรียนในหลักสูตรปวช.ต่างโรงเรียนกัน

ข้อสรุปและเสนอแนะ

จากปัญหาและการพัฒนาคนในประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า มาลงเอยด้วยคำตอบ
คือต้องอาศัยการศึกษา การศึกษาดูเหมือนเป็นยาวิเศษที่จะทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพ แต่
เหตุไฉนผู้รับผิดชอบด้านนโยบายการศึกษาของชาติจึงละเลยการจัดการศึกษาด้านการผลิตและ
การพัฒนาครูอันเป็นกุญแจสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาการศึกษาผู้เขียนขอสรุปและเสนอแนะ ดังนี้

1. จากการได้รับรู้บริบทปัญหาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ทำให้เห็น
ความสำคัญของครูในระบบการศึกษาของชาติ แต่ในเวลาเดียวกัน เราพบว่า ครูและการผลิตครู
รวมทั้งครูประจำการในโรงเรียนยังต้องการพัฒนาอย่างมาก และยังต้องการความรู้และความ

เข้าใจจริง ๆ ทั้งเชิงนโยบายและทางวิชาการ บนพื้นฐานของการวิจัยด้วย ซึ่งจะส่งผลให้ครูทุกระดับชั้นการศึกษามีคุณภาพ ได้แก่ ครูอนุบาล ครูปฐมวัย ครูประถมศึกษา (ตอนต้น-ตอนปลาย) ครูมัธยมศึกษา (ตอนต้น-ตอนปลาย) และรวมทั้งครูอาจารย์ในคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และวิทยาลัยการฝึกหัดครูในสถาบันอุดมศึกษาด้วย

2. รูปแบบหลักสูตรครูจะต้องมีความหลากหลาย เน้นการผลิตครูที่เหมาะสมกับผู้เรียน และระดับการศึกษาแต่ละระดับไม่ควรเอาจำนวนปีมาพัฒนาความรู้และทักษะเฉพาะ แต่ต้องคำนึงถึงหลักการศึกษาคณิตวิทยา ปรัชญาและเนื้อหาความรู้ในช่วงชั้นนั้นๆ มากำหนดคุณสมบัติของครู และหลักสูตรการผลิตครูที่เหมาะสมจะไปสอนหลักสูตรระดับชั้นต่าง ๆ ได้แก่ ชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษา (ตอนต้น-ตอนปลาย) ชั้นมัธยมศึกษา (ตอนต้น-ตอนปลาย) หรือแยกจากกันระหว่างมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรการผลิตครูและพัฒนาครูควรมีความหลากหลายอย่างแท้จริง โดยจะเหมาะสมกับรูปแบบใดขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของครูในช่วงชั้นนั้น ๆ

3. คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์และวิทยาลัยการฝึกหัดครู จะต้องออกแบบหลักสูตรการผลิตครูและพัฒนาครูที่เหมาะสมกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับอนุบาล-ปฐมวัยศึกษา หรือประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาต้นและ/หรือปลายให้ชัดเจนบนหลักการศึกษาวัยของผู้เรียน ดังนี้

3.1 หลักสูตรการผลิตครูชั้นอนุบาล-ปฐมวัยศึกษา จะต้องเป็นหลักสูตร 4 ปีหรือ 5 ปี โดยเนื้อหาความรู้และคุณสมบัติของครูระดับนี้จะเน้นกระบวนการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ อิงธรรมชาติการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และความเป็นคนดีพื้นฐาน จริยธรรมคุณธรรม ฯลฯ เมื่อก้าวสู่อาชีพครูแล้วยังต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งศึกษาค้นคว้า วิจัยและพัฒนาในอาชีพ และการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาอีก 1-2 ปี บนฐานปัญหาและประสบการณ์การสอนจริงในชั้นเรียน

3.2 หลักสูตรการผลิตครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ควรจะเป็นหลักสูตร 5 ปี และ/หรือ 5+1 ปี เนื้อหาความรู้และคุณสมบัติของครูระดับนี้ควรเน้นสาระความรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยครูจะต้องสอนให้ได้มากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการความรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเข้าใจเด็กในช่วงชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 อายุประมาณ 6-8 ปี ประถมศึกษาปีที่ 4-6 อายุประมาณ 9-11 ปี ดังนี้

3.2.1 วัยผู้เรียนอยู่ในขั้นตระหนักรู้ รับรู้เข้าใจไปตามช่วงชั้นด้วย กิจกรรมการเรียนรู้เกิดจากปัญหาและโครงการตามกลุ่มสาระการเรียนรู้สอดแทรกจริยธรรมและคุณธรรม

3.2.2 ครูประถมศึกษาจะต้องทำการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องในระดับบัณฑิตศึกษาอีก 1-2 ปี บนฐานปัญหาและประสบการณ์จริง และสามารถสอนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ได้ดีขึ้นสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

3.3 หลักสูตรการผลิตครูมัธยมศึกษา (ม.1-ม.6) อาจพิจารณาจัดเป็นเป็นหลักสูตรการผลิตครูชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) และหลักสูตรการผลิตครูมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) หรือจะผลิตครูมัธยมศึกษาในภาพรวมเป็นสิ่งที่สามารถออกแบบหลักสูตรการผลิตครูให้เหมาะสมได้

3.3.1 การผลิตครูมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการสร้างคุณสมบัติครูระดับนี้ เพื่อไปสอนทั้งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ดี หลักสูตรการผลิตครูควรจะเป็น 5 ปีและ 5+1 ปี

3.3.2 การผลิตครูมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการสร้างคุณสมบัติของครูเพื่อไปสอนนักเรียนผู้ซึ่งเตรียมตัวจะไปเรียนต่อระดับอุดมศึกษาหรือเรียกว่าสายวิชาการ (คณิต-วิทย์หรือคณิต-ศิลป์หรือภาษาฯ) หลักสูตรการผลิตครูควรจะเป็นหลักสูตร 4+1 ปี หรือ 4+2 ปี

1) หลักสูตร 4 ปี นักศึกษาจบสาขาวิชาเฉพาะเอกอื่น (เอกเดียวหรือเอกคู่) ถ้าจะประสงค์จะเป็นครูก็ต้องเรียนวิชาชีพรูมัธยมศึกษาและการออกแบบการเรียนการสอน/การวัดประเมินผลเพิ่มเติมอีกอย่างน้อย 1 ปี จะใช้รูปแบบหลักสูตร 4+1 ปี หรือปริญญาตรีคู่เช่นได้ปริญญาตรีสาขาวิชาอื่น และโอนหน่วยกิตบางส่วนเพื่อเรียนปริญญาสายครุก็ได้เมื่อเป็นครูแล้วก็สามารถศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาอีกอย่างน้อย 1 ปี (4+2 ปี) และทำวิทยานิพนธ์การเรียนการสอนมัธยมศึกษาต้นหรือปลายก็ได้ ในลักษณะเช่นนี้จะทำให้ได้ครูที่มีการเตรียมด้านวิชาการมาแล้วเป็นอย่างดี

2) หลักสูตรการผลิตครู 5 ปี และ 6 ปี สำหรับครูมัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย) สามารถดำเนินการได้โดยทุกคณะ/วิทยาลัยในมหาวิทยาลัยจะต้องร่วมกันบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพียงลำพังคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ และวิทยาลัยการฝึกหัดครู ไม่อาจผลิตครูผู้มีความลึกซึ้งในศาสตร์เฉพาะทางได้ อาจต้องอาศัยคณะที่เกี่ยวข้อง เช่น มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ถ้าจะทำได้ส่วนมากจะเป็นหลักสูตรการผลิตครูขั้นปฐมวัยและประถมศึกษา

3) การผลิตครู การใช้ครูและมาตรฐานวิชาชีพรู หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิด การออกแบบหลักสูตรและรูปแบบหลักสูตรดังกล่าว (4 ปี, 4+1 ปี, 4+2 ปี และ 5 ปี, 5+1 ปี, 6 ปี)

การผลิตครูจะต้องมีคุณสมบัติที่จะไปสอนระดับชั้นและช่วงชั้นใดในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ได้อย่างไร

(1) สถาบันผู้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพรูจะต้องกำหนดคุณสมบัติครูอนุบาล/ปฐมวัย, ครูประถมศึกษา และครูมัธยมศึกษาให้ชัดเจน

(2) รูปแบบหลักสูตรการผลิตครูควรมีหลากหลายและจะต้องกำหนดรายวิชาชีพรูแต่ละระดับช่วงชั้นตามวัยผู้เรียนเป็นสำคัญ

(3) การให้ใบอนุญาตครูผู้สอนนั้นจะต้องตรวจสอบรายวิชาและกระบวนการผลิตครู เหมาะที่จะสอนหลักสูตรปฐมวัย ประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา

จากข้อสรุปและเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น คณะจารย์ คณบดีและมหาวิทยาลัยจะต้องร่วมกันศึกษารูปแบบหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรแบบต่าง ๆ โดยควรมีการวิจัยและพัฒนาควบคู่กันไปด้วย การกำหนดวิชาเอกและสาระการเรียนรู้ให้เหมาะกับครูระดับชั้น ควรเร่งทำ กลุ่มมหาวิทยาลัยใดจะรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรรูปแบบใด และการผลิตครูไปสอนชั้นอนุบาล/ปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา (ม.ต้น-ม.ปลาย) ควรเป็นอย่างไร คณะกรรมการกองทุน

มูลนิธิการศึกษาไทยได้จัดงบประมาณเพื่อพัฒนาหลักสูตรไว้เบื้องต้น 1,000,000 บาท
ที่ประชุมอธิการบดีเห็นชอบเพื่อจะประสานดำเนินการและอำนวยความสะดวกต่อไป

การสอนเป็นส่วนสำคัญควบคู่กับการนำหลักสูตรไปใช้ เมื่อมีหลักสูตรการผลิตครูและหลักสูตร
หลักสูตรเพื่อพัฒนาครูประจำการแล้วสิ่งสำคัญอย่างยิ่งคือการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนทั้ง
หลักสูตรการฝึกหัดครูและครูผู้สอนระดับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจะต้องมีการ
พัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การออกแบบการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
และนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนรวมทั้งการวัดประเมินผลผู้เรียนในช่วงชั้นต่าง ๆ ต้องได้รับการ
พัฒนาตามมา การสอนถือเป็นหัวใจสำคัญของครู ครูเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาผู้เรียน และ
ผู้เรียน (คน) เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ การปฏิรูปการศึกษาใน
ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) ตามนโยบายของรัฐบาลและรัฐมนตรีว่าการนำจะต้อง
คำนึงถึงเป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้ นโยบายหลักเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา และทำ
ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพได้ หลักสูตรการผลิตครูและครูผู้สอนในระดับช่วงชั้น
ต่าง ๆ จะต้องนำนโยบายหลัก และเป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้ไปพัฒนาหลักสูตรและการ
เรียนการสอนอย่างต่อเนื่องด้วย

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (เปรี๊ยะ กิจรัตน์ภร ผู้แปล). เทคโนโลยีศึกษาสู่การปฏิบัติ Implementing
Technology Education. หนังสือแปลฉบับที่ 118.พิมพ์ครั้งที่ 1. พ.ศ. 2539,
จำนวน 8,500เล่ม.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์. 2545.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2545.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2550.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2550.
- เปรี๊ยะ กิจรัตน์ภร. **แนวทางการเรียนการสอนหลักสูตรเทคโนโลยีศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
และเทคโนโลยี (เทคโนโลยีสู่การปฏิบัติ).** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2546
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2544/2545 : ฝ่าวิกฤติการปฏิรูป
การศึกษาสู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ : สกศ, 2545.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **เป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้ การปฏิรูป
การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561).** กรุงเทพฯ. 2554
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **นโยบายหลักเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาใน
ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2554-2561).** กรุงเทพฯ. 2554

Tom, Alan R. **Redesigning Teacher Education**. Published By State University of New York
Press.1997.